

man Bölükbaşı'na ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi.

BAŞKAN — Diğer bir tezkere var, okutuyorum.

Genel Kurula

Hastalığı sebebiyle bir toplantı yılında iki aydan fazla izin alan Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı'na ödeneğinin verilebilmesi, İktüzü-ğün 197 nci maddesi gereğince Genel Kurulun

kararına bağlı olduğundan keyfiyet yüksek tasviplerine arz olunur.

Fikret Turhangil

Millet Meclisi

Başkanı Y.

BAŞKAN — Millet Meclisi Başkanlığının okunmuş bulunan tezkerelerini Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

5. — Çorum Milletvekili Abdurrahman Güler, Tunceli Milletvekili Kenan Aral, Muş Milletvekili Nermin Neftçi, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker, Konya Milletvekili M. Kubilay İmer ve Van Milletvekili Salih Yıldız'ın, Millet Meclisi İktüzük teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/706) (S. Sayısı : 763) (1)

BAŞKAN — Anayasa Komisyonunun, görüşülmekte olan İktüzüğe ait müzakeresi tehir edilmiş bazı maddelerin müzakeresinin yapılması hususundaki talebi gelmiş bulunmaktadır.

Komisyon lütfen yerini alsın efendim.

Komisyonca, Başkanlığımıza müzakeresi yapılmak üzere tevdi edilen maddelerin numaralarını okuyorum : 20-36-43-46-50-62-73-76-84-97-100-101-102-151-152 nci maddeler.

20 nci maddeyi tekrar okutuyorum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komisyonlar

Komisyonların adları.

Madde 20. — Millet Meclisi komisyonları şunlardır :

1. Anayasa Komisyonu;
2. Adalet Komisyonu;
3. Millî Savunma Komisyonu;
4. İçişleri Komisyonu;
5. Dışişleri Komisyonu;
6. Millî Eğitim Komisyonu;
7. Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu;
8. Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu;
9. Tarım ve Köy İşleri Komisyonu;

(1) 763 S. Sayılı basmayazı 13 ncü Birleşim tutanağına ekli.

10. Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu; (Sağlık, çalışma, imar işkân işleri)

11. Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonu.

Komisyonların her birinin üye sayısı, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla tayin edilir.

Komisyonlar, her yasama dönemi başında iki yıl için seçilirler ve görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder.

BAŞKAN — 20 nci madde üzerinde söz isteyen sayın üye var mı efendim?..

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Önergelerimiz var, söz taleplerimiz vardı.

BAŞKAN — Var efendim, onları kaale alacağız.

Yeni kayıt ettirecek sayın üye var mı?.. Yok.

Sayın Uğrasızoğlu, yalnız önergeler var, söz talebiniz yok.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Var efendim, 20 nci madde üzerinde söz istedim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Komisyon tarafından geri alınmış bulunan ve bugün tekrar huzurlarımıza getirilen 20 nci maddede, Yüce Meclis içerisinde faaliyette bulunacak olan komisyonların isimleri yazılıdır. Bu madde üzerinde, 8 . 12 . 1972 tarihinde söz talebinde bulunmuştum, demek ki bu talebim bulunamamış; şimdi sayın Başkan lütfettiler, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım; Millet Meclisi Komisyonları yeni İktüzüğe göre düzenlenirken, bunların sayıları 11 e indirilmiş bulunmaktadır. Bir bakıma, verimli bir iş istisnâ için komisyon sayılarını indirmekte fayda mülâhaza edilebilir. Ancak bunlardan bir tanesi var ki, bu-

nun üzerinde Yüce Meclisinin ve sayın Komisyonun dikkatini çekmekte fayda mülâhaza etmekteyim. Bu komisyon, şimdiye kadar diğer komisyonlar gibi Meclis adına görev yapmakta bulunan Sayıştay Komisyonudur. Şimdi size bundan ve görevi ile ilgili hususlardan bahsetmek istiyorum.

Yüksek malûmunuz olduğu üzere, Devletin bütün gelir ve giderlerini tetkik eden, hesaplarını inceleyen ve bunları bir yüksek mahkemenin geçiren Sayıştay vardır. Bu sayıştay muhtelif dairelerden müteşekkil olarak, Devletin her türlü gelir ve giderlerini Yüce Meclisler adına takip ve kontrol eder, inceleyerek bir neticeye bağlar. Hükümetler, kendilerine tevdi edilmiş bulunan yıllık bütçeleri uyguladıktan sonra, en geç 1 yıl içinde hesaplarını bir kesinhesap kanunu haline getirmek suretiyle Sayıştay'a ve Yüce Meclislere takdim ederler. Ayrıca Sayıştay bu hesapları Meclis namına ve adına tetkik etmek suretiyle uygunluk bildirimlerini tanzim eder. Uygunluk bildirimleri Yüce Meclislere takdim edilir. Meclisler bu işleri Sayıştay Komisyonu marifetiyle tetkik ederler ve bir karara bağlarlar. Bu suretle, Yüce Meclisler ile Sayıştay Başkanlığı arasındaki irtibat, komisyon çalışmalarıyla düzenlenmiş ve bir karara bağlanmış olarak Yüce Heyetinizin tetkikine arz edilir.

Değerli arkadaşlarım; Sayıştay Komisyonu yalnız bu hesapların, gelir ve giderlerin hesabından ibaret bulunan kesinhesap kanunlarını tetkik etmek ve bunlar hakkındaki mütalâasını bildirmekle yetinmez. Aynı zamanda, Devletin gelir ve giderleriyle ilgili olarak, yıllık raporlarda bâzı görüşlerini de Yüce Meclislere sunmak suretiyle alınacak tedbirler hakkında görüşlerini ifade ederler. Bunun dışında, sermayesinin bir kısmı veya yarısından fazlası Devlete ait olan döner sermayeli müesseselerin hesaplarını tetkik etmekte, yine Sayıştay'ın ve dolayısıyla Sayıştay Komisyonunun görevlerinden birisidir.

O halde, Yüce Meclislerle Sayıştay Başkanlığı arasındaki irtibatı sağlamakla yetinmeyen sayıştay Başkanlığının hizmetlerinde, diğer birtakım vazifeler de ağırlıkla yer almış bulunmaktadır. O halde, böyle bir komisyonu yok farzetmek veyahutta bu komisyonun görevlerini baş-

ka bir komisyona devretmek; Devlet gelir ve giderlerinde yapılması gereken her türlü hesap ve incelemelerde, birtakım işlemlerin başka komisyonlara devrini öngörmek, demek olur.

Takdir buyurursunuz ki, benim incelememe göre; bu işlemler ve tetkikler bundan böyle Bütçe Komisyonu marifetiyle yapılacaktır, ben bunu anlıyorum. Halbuki Bütçe Komisyonu, gerek yalnız başına, gerekse Karma Bütçe Komisyonu halinde çalıştığı sürece, kendisine tevdi edilmiş bulunan pekçok işlerin altından kalkamamaktadır, burada yüzlerce dosya birikmiş durumda beklemektedir.

Devletin bu kadar ağır bir hesap kitap ve inceleme işini; ayrıca Karma Bütçe Komisyonuna veyahut da Bütçe Komisyonuna havale etmek suretiyle, hem bu komisyonun işlerini temelli ağırlaştırmış oluyoruz ve bu komisyonu işe yaramaz, iş yapamaz duruma getirmiş bulunuyoruz. Aynı zamanda, Yüce Meclisin çok önemli olan hesap işlerini de, bir bakıma daha az ve daha önemli bir tutumla başka bir komisyona devretmiş bulunuyoruz. Bu, kanaatimce Devletimizin ve Hükümetimizin hesapla ilgili yüce işlerinde, menfaatlarında uygun bir tutum olmasa gerektir. Şayet bu komisyonlar içerisinde yerinde bırakılması icabeden bir komisyon var ise, o da mutlaka bu komisyonlardan biri olarak Sayıştay Komisyonu olmak gerekir. Bunun iki bakımdan önemini arzetmeye çalıştım:

Birisi, Yüce Millet Meclisi adına hesap ve tetkik işlerini yürüten bir makam ile, yani Sayıştay Başkanlığı ile Meclis arasındaki irtibatı sağlamak ve bu işlerin iyi, düzenli olarak yürütülmesi için gerekli tedbirleri almaktır.

Diğeri ise, bunu daha salim bir yol ile inceleme ve Yüksek Heyetinize sunmak imkânını temin etmektir.

Biz, Sayıştay Komisyonunun bu faaliyetlerini ortadan kaldırmak suretiyle bu işi bir nevi küçümsemiş bir duruma girmiş bulunuyoruz. Yüce Komisyonunun, yani bu içtüzük Komisyonunun bu husustaki mütalâalarını kesinlikle bilememekteyim. Şayet bu başka bir komisyona devredilmekte ise, bu takdirde Devletin yüce menfaatları zedelenir, kanaatındayım.

Komisyonun mütalâasını dinledikten sonra, bu komisyonda vazife gören bir arkadaşınız sıfatıyla belki de tekrar mütalâa arzetmek du-

rumunda kalacağım. Bu sebeple, mevcut komisyonlar arasına Sayıştay Komisyonunun eklenmesini her bakımdan lüzumlu ve zaruri görmekteyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; aradan uzun süre geçtiği için bir defa hatırlatmakta fayda var. Konuşmalar şahısları adına 5 dakika, gurupları adına 10 dakika ile sınırlıdır. Sayın Musa Doğan, buyurunuz.

MUSA DOĞAN (Kars) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Şimdi bu eski komisyon adedine göre bir komisyon sayısının tahdidî işi var. Ben şahsen bir milletvekili olarak bu mevzuu anlayamadım. Şimdi biz bugünkü komisyon durumumuzda, kâfi derecede Meclisimizde salonlar bulamıyoruz; hele bir de komisyonlarla ilgili, mütehasıslar faian da gelince hiç bulamıyoruz. Şimdi her halde mevcut komisyonları 11 - 12 ye indiriyoruz. Meselâ Ulaştırma, Bayındırlık, Turizm Bakanlığını bir Komisyona getiriyoruz. Milletvekili olarak 450 milletvekili sayımız vardır. Ben muhakkak ki bir komisyonda çalışacağım. Şimdi seyyanen her komisyona 100 küsur milletvekili üye olarak düşüyor. Bunun maddî olanığını nasıl temin edeceğiz?

Kaldı ki; bir de meselâ benim çalışmış olduğum bir komisyon vardır. Bu komisyonun kapsamına giren müesseselere yatırılan sermaye 200 milyar lira civarındadır, ve bu Kamu İktisadî Devlet Teşebbüsleri Komisyonudur. Buraya 200 milyar lira civarında yatırım yapılmıştır. Burayı rahmetli Atatürk, bu teşebbüsü Meclislerde geçirdiği zaman; ferdin, özel teşebbüsün yapamayacağı işi, Devletin yapıp; verimlilik durumuna getirdikten sonra özel teşebbüse ve ferde bırakmasını emrettiği halde; maalesef biz bunları tutmuşuz, kartal gibi pençemize geçirmişiz, hâlâ, 200 milyar lira sermaye yatırılan bu müesseseleri kârlılık durumuna getirmişiz. Devlet Demir Yolları, Türkiye Kömür İşletmesi, Etibank ve buna benzer 136 tane teşekkül. Bunun murakabesini nasıl yapacağız? «E, Yüksek Denetleme Kurulu» var diyecekler..

Sayın Başkan, beni mazur görün; Yüksek Denetleme Kurulu da devekuşu gibi bir durumda... Başkanlığa bağlı. Beyefendi, siz fâlân yerî murakabe ettiniz mi? efendim, «Bizim bir

programımız var, biz 26 gün meselâ Güney-Dogu'yu İç Anadolu'yu geyeceğiz. Bir programımız var» diyorlar. 26 gün bir turistik geziye gider gibi gidiyorlar. Muhasebeci bey, kaydını kuydunu getir. E, malûm... Bizde kayıt kuyut hikâyeleri belli.. Bir yerde bir takıntı oldu mu ki biz bunu Komisyonda bariz olarak görmüşüzdür, üç senedir şahidiyiz - akla hayâle gelmeyen şeylerle huzurumuzu kaçırıyorlar.

Sayın Başkan, şimdi benim istirhamım şu, aynı zamanda bir teklifim de var. Diğer komisyonlar için söz almış değilim. İmkân varsa, Yüksek Heyetten de ricam; Bu komisyonların sayısına Kamu İktisadî Devlet Teşebbüsleri Karma Komisyonunun da müsterek bir arzu olarak eklenmesini saygılarımla arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın Üye? Yok...

ŞİNASTİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Ben istedim efendim.

BAŞKAN — Ama biraz evvel beyan ettim sayın Özdenoğlu...

ŞİNASTİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Efendim, sayın Başkanla görüşüyordum.

BAŞKAN — Pekiyi efendim, buyurun.

ŞİNASTİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Komisyonların isimlerini belirleyen maddeyi incelediğimiz zaman 11 adet komisyonun Millet Meclisi Komisyonu olarak görev yapacaklarını anlamış oluyoruz.

Değerli arkadaşlarım, Millet Meclisinin bünyesinden seçimle geldiği halde burada açıklanmayan komisyonlar var. Denecek ki, bunların özel kanunları vardır. Örneğin; Bütçe Plân Karma Komisyonu. Örneğin; Dilekçe Komisyonu, örneğin; Kamu İktisadî Devlet Teşebbüsleri Karma Komisyonu... Kim seçiyor bu komisyonları? Millet Meclisinin bünyesinden seçilerek geliyorlar ve içlerinde milletvekilleri görev yaptığı için de, şüphesiz Meclise niyabetle, Meclis adına görev yapmış oluyorlar ve demin sayın arkadaşımın da ifade buyurduğu gibi, meselâ; Kamu İktisadî Devlet Teşebbüsleri Karma Komisyonu 200 milyar liralık ekonomik potansiyeli temsil eden Kamu İktisadî Devlet Teşebbüslerinin hesaplarını, işlemlerini, icraatını, faaliyetini gözden geçiren, bunları ibra edebilen ya da

ibra etmeyen, büyük yetkiyle donatılmış bir komisyondur.

Şimdi, bu komisyonların çalışma usulü nerede yazılı? Şüphesiz bu komisyonlar şimdi incelemekte bulunduğumuz ve kabul buyurduğunuz takdirde aynen uygulanacak olan şu İktisadî hükümlerine göre çalışacaktır. Komisyon üyeleri ise, Meclis bünyesinden seçiliyor.

Komisyon bu İktisadî hükümlerine göre çalışacaktır. Ama, İktisadîde bu komisyonların adı yok. Meclisin kendi bünyesinden seçimle geldiğine göre İktisadî'nin sistematigi bakımından ve daha genel bir deyimle, hukuk sistematigi açısından o komisyonların isimlerinin de burada yer almasının lüzumlu, hattâ zorunlu olduğu inanındayım. Bu konuda Sayın Komisyonun açıklamada bulunması elbette yararlı olur.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Komisyon, buyurun efendim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

Komisyonumuzun genel gerekçesini okuduğumuz zaman, bir prensip kararı verdiğimiz görürüz. Bu prensip kararı şudur: Anayasada veya özel kanunlarda olan hükümleri İktisadî almamak. Bu İktisadî almamak suretiyle biz onu yürürtüklen kaldırıyor veya onun hükümlerini hafifletiyor değiliz. Çünkü, hukuk hiyerarşisinde Anayasada olan bir hüküm, kanunları ve İktisadî'ye bağladığı gibi, özel kanunu olan bir komisyona ait hükümler de İktisadîde var sayılır. Hem hasiv teşkil ettiği için, hem de ileride bu özel kanunlar değiştiği takdirde İktisadî'nin de buna paralel olarak değiştirilmesi lâzım geldiği için, biz bunları almadık. Halihazırda mevcut olup ta İktisadî'ye almadığımız 4 komisyon vardır. Bunlardan bir tanesi Bütçe Komisyonudur, 77 sayılı Kanunla teşekkül etmiştir ve 77 sayılı Kanun yürürlükte olduğuna göre, Bütçe Komisyonu aynı hükümler dahilinde çalışmalarına devam edecektir.

Gene aynen Kamu İktisadî Devlet Teşebbüsleri Karma Komisyonunun 468 sayılı Kanunu vardır ve bu Kanun hükümleri dahilinde kurulacak bu komisyon çalışacaktır.

Dilekçe Komisyonu 140 sayılı Kanunla teşekkül etmiştir. Bir de Kütüphane Komisyonu teşekkülü için halihazırda elimizde bir kanun teklifi vardır, bu teklif kanunlaştığı takdirde

Kütüphane Komisyonu da müstakilen teşekkül edecektir.

Diğer taraftan, o özel kanunlarda, özel seçim hükümleri olduğu için biz, gerek komisyonun kuruluşunu, gerek seçimlerini buraya aktardığımız takdirde aşağı-yukarı hem tüzüğü anlaşılabilir bir hale getirmek durumuna düşeceğiz, hem de her kanun değişikliğinde mutlaka tüzük değişikliğine gidileceği için bu sebeple bu hükümler bu komisyona alınmamış ve burada zikredilmemiştir.

Diğer taraftan; bu komisyonların ismine gelinece, hangi iş hangi komisyona girecek diye önceden İktisadîde bir husus derpiş edilmemiştir. Bu husus içtihatla, Başkanlığın takdiri ile ve İktisadîde kurmuş olduğumuz «Tetkik Kurulunun» görüşü alınmak suretiyle tespit edilecektir. Zamanla hangi işlerin, hangi komisyona gittiği hususunda bir içtihat teşekkül edecek ve ismi ne olursa olsun, komisyonların bakacağı işler içtihatla tayin edilecektir.

Komisyon adedinin 10'a indirilmesi esprisi ise şudur: Daha evvel izah ettiğimiz gibi; geçici komisyonları kaldırmış bulunmaktayız ve bu İktisadî'ye göre, kanunların birçok komisyonlardan geçtikten sonra son komisyon tarafından Genel Kurulda müdafaasını değil, esas komisyon tarafından Genel Kurulda müdafaasını temin için adedi az, muhtevası mümkün olduğu nispette geniş komisyon esası kabul edilmiştir. Ve biz Partiler arasında mutabakata varıldığı şekilde aynen ve hiç bir noktasını dahi değiştirmeden Yüce Meclisin huzuruna getirmiş bulunuyoruz, mesele bundan ibarettir. Diğer komisyonların burada zikredilmemesi, o komisyonların lâğvı mânasına gelmez, o komisyonlar kendi özel kanunlarına göre halen yürürlükte ve kendisine gelen işlere kanunları çerçevesi içinde bakacaklardır.

Saygılarımla.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Sorum var Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun sorunuzu sorunuz efendim.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Sayın Başkan, Sayın Komisyon Başkanının bu beyanlarını anlıyorum, yalnız teklifin 15 nci maddesinin son fıkrasında; «... Plân Komisyonu ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadî Teşebbüsleri Karma Komisyonu ve Türkiye Büyük Millet

Meclisi Dilekçe Karma Komisyonu hakkındaki özel hükümler saklıdır» denmektedir. Bunun teklifin 20 nci maddesinin son paragrafına eklenmesini ben lüzumlu buluyorum, bu hususta cevap rica ediyorum.

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Sayın Başkan, bu, 21 nci maddenin son fıkrası olarak zikredilmiştir. Yüce Meclisin kabul ettiği 21 nci maddenin son fıkrasında aynı hüküm vardır.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Sayın Başkan, Sayın Komisyon Başkanına bir şey hatırlatmak istiyorum. 21 nci maddenin son fıkrasındaki hüküm bu değildir. Plân, Bütçe Karma Komisyonu, TBMM Dilekçe Karma Komisyonu üyeliğine seçilen milletvekilleri Millet Meclisi Başkanlık Divanı, Bakanlar Kurulu üyeleri bu komisyonlarda görev alamazlar» şeklindedir. Efendim benim teklifim kabul edilirse bu paragrafın buraya yerleşmesinde fayda vardır.

Tabii takdir komisyona aittir.

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Şimdi Sayın Başkan, haklı bir noktaya işaret ettiler. Bununla onun alâkası yok. Fakat biz genel olarak gerekçede bileümle kanunlara atıf yapmayı prensip olarak kabul ettiğimiz için bu kanun zaten yürürlüktedir, bu kaideyi bozmayalım isteriz.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Doğan.

MUSA DOĞAN (Kars) — Sayın Başkan, Sayın Komisyon Başkanına bir şey hatırlatmak isterim. 21 nci maddenin son paragrafında «Plân ve Bütçe Karma Komisyonu ve TBMM Dilekçe Karma Komisyonu üyeliğine seçilenler..» deniyor. Orada yine iki komisyon zikredilmemiştir.

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Sayın Başkan, bu kamu iktisadî teşebbüslerine girenler diğer komisyonlarda vazife alabilirler, buna mâni yoktur. Fakat bu iki komisyona girenler diğer komisyonlarda da vazife alamadıkları için özel bir hüküm konmuştur. Kamu iktisadî teşebbüslerine girenler..

BAŞKAN — Sayın Akçalı başka beyanınız var mı?

MUSA DOĞAN (Kars) — Bir şey daha soracağım Sayın Başkan, Millet Meclisinin çalışma süresi dört senedir. Bâzi arkadaşlar aşağı yukarı her komisyonda çalışmak isterler, dört senede bir. Burada «iki senede bir seçilirler,»

yerine, senede bir defa seçilirler gibi bir hüküm getiremezler mi idi?

BAŞKAN — Yahut niçin değişiklik getirdiler, onu mu öğrenmek istiyorsunuz?

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Sayın Başkan, komisyonlarda ihtisaslaşmayı temin için bir seneden iki seneye çıkarılmıştır komisyonların süresi.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Uğrasızoğlu.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Sayın Başkan, Sayın Komisyon Başkanı dediler ki «özel kanunları bulunan ve orada komisyonların adı geçen veya Anayasada mevcut bulunan adı geçen kurumlarda bir haşiv olmasın diye bu maddelere koymadık» buyurdular. Ama Sayıştay Komisyonu ile ilgili olarak bunun nerede tedvin edileceğine dair ne Anayasada, ne özel kanunda bir hüküm mevcut değildir. O halde Sayıştay hesaplarının Yüce Meclislerde tetkiki ister istemez bu komisyon kaldırılmak suretiyle başka komisyona devredilebilir. Biz bunun sakıncalarına temas ettik. Kanun da olmadığına göre Sayın Komisyon Başkanı ne düşünürler?

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Sayın Başkan, yalnız Sayıştay Komisyonunun değil hiçbir komisyonun kanunu yok. Biz burada arz ettiğimiz gibi bugün Sayıştay Komisyonunun vazifesine giren işlerden malî işler Bütçe Komisyonunda tetkik edilecektir. Malî işler dışında teşkilât işlerine ait işler de ilgili diğer komisyonlara havale edilecektir. Bu hususu takdir, tayin tamamen Başkanının yetkisi dahilindedir. Bu takdirde, bir hata olduğu takdirde gene tüzük gereğince milletvekillerinin itiraz etme ve Genel Kurulun kararı ile havaleyi değiştirme hakları vardır.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ersoy.

İLHAN ERSOY (Kütahya) — Sayın Başkan, komisyonlar tâdat edilirken daha az adette komisyon kurma yoluna gidilirken bir gerekçe vardı. Bir konu bir komisyonu ilgilendiriyorsa diğer komisyonları dolaşmasın, kısa yoldan Yüce Heyete gelsin deniyordu. Ama burada bir tenakuz içindeyiz. Birbirinden ayrılması mümkün olmayan, bir resmî yapılar bir de özel yapılarla ilişki kuran iki müessesenin karşısında olan Bayındırlık ve İmar İskân komisyonları ayrı ayrı gruplarda, hem de öylesine ayrı ayrı gruplarda ki Sağlık işleri, İmar - İskân Bakanlığı işleri.. Bağdaşması mümkün ol-

mayan işler, çalışma hizmetleri bir grupta toplanmak suretiyle zannediyorum bu gerekçeden bir nebze uzaklaşmıştır. Hiç değilse İmar - İskân işlerinin Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu grubuna konulması mümkün değil miydi? Bunu öğrenmek istiyorum.

CEVDET AKÇALI (Devamla) — Sayın Başkan, verilmiş bir önergeye komisyonumuz katılmıştır. Bu önergede 10 neu maddeden sonrakı parantez içindeki kısmın çıkarılması istenmektedir. Biz de o kanaatteyiz, bu çıkınca zaten arkadaşlarımızın dediği husus kendiliğinden yerine gelecektir.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Uğrasızoğlu bir şey mi soracaktınız?

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Tamam devam edebiliriz, Sayın Komisyondan sonra daha önce Sayın Özdenoğlu'na; haber almadığım için, görmediğim için söz verdim. Bu itibarla devam edeceğiz efendim.

Buyurun, konuşma imkânı vereceğiz efendim.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Ben, Sayıştay Komisyonu ile ilgili olarak Sayın Komisyon Başkanından istihkam ettiğim hususa şahsen gerekli cevabı, tatminkâr cevabı alamamış bulunuyorum. Ben meselenin önemini Yüksek Heyetinize arz etmeğe çalıştım. O da şudur; Sayıştay Komisyonu doğrudan doğruya Meclis faaliyetleri ile ilgili olan bir komisyondur. Kendine göre bu komisyonun bir büyük ağırlığı ve ciddi bir görevi vardır. O da bütün Devlet gelir ve giderlerinin hesaplarının Sayıştay Başkanlığında tespit ve müzakere edildikten sonra, karara bağlandıktan sonra Yüce Meclislere gelip bir rapor halinde Yüksek Heyetinize sunulmuş olmasıdır. Yani Sayıştay Komisyonu Yüce Meclisle Sayıştay Başkanlığı arasında mutavassıt bir rol ifa eder ve bu rolünü de her türlü Devlet gelir ve giderlerine inhisar ettirmek suretiyle yapar. Böyle olunca Devlet gelir ve giderlerinin hesabı, tetkiki mutlak surette ayrı bir komisyonda kendisine lâıyk bir ağırlıkla ve ciddiyetle ele alınmakla ancak mümkün olabilir. Aksi takdirde bütçeyi yapan,

kabul eden bir komisyonda hesaplar yapıldıktan sonra, Devletin bütün masrafları yapıldıktan sonra bunların nasıl ve nerelere sarfedildiği, gayesine uygun olarak sarfedilip edilmediği hususunun kesinlikle bilinmesine ve bu işin bir karara bağlanmasına ihtiyaç vardır. Bu işi şimdiye kadar Sayıştay Komisyonu yapmıştır.

Sayın Komisyon Başkanımız buyuruyorlar ki: «Biz burada bâzı komisyonları zikretmedik, Meclis Başkanı kendisine gelen işleri bir veya iki komisyona havale etmek suretiyle bu meseleler yürütülecektir.»

Biz iddia ediyoruz ki, komisyonlar 11'e indirilmek suretiyle Sayıştay Komisyonun görevleri çıkarılarak ve bu komisyonun çalışması bir tarafa bırakılarak başka komisyonlara, meselâ Maliye Komisyonuna veya hatta Bütçe Komisyonuna iş yaptırılacaktır şeklindedir. Gene biz iddia ediyoruz ki, ne Maliye Komisyonu ve ne de Bütçe Komisyonu Devletin kesin hesaplarını ve kanunlarını uygunluk bildirimleri ile karşılaştırmak için gerekli zamana ve zemine müsait değildir. O halde Devlet paralarının sarf yerlerinin ve sarf şekillerinin uygunluğunun, mutlak surette ayrı bir komisyonda incelenmesine, tetkik edilmesine ve bir rapor halinde Yüce Meclise sunularak sonuçlarının da takip edilmesine ihtiyaç vardır.

Mesele yalnız Devlet hesaplarının gelir ve giderleri konusu değildir. Aynı zamanda döner sermayeli müesseselerin, (ki devletin hissesi bulunan döner sermayeli müesseselerin) birtakım hesaplarının tetkiki de söz konusudur. Keza Sayıştay Başkanlığının yıllık raporlarının tetkiki ve alınacak tedbirler hususunda gerekli önerilerde bulunmak gibi bir vazife de Sayıştay Komisyonuna verilmiş bulunmaktadır. Bu sebeple bendeniz bir önerge takdim ettim. Bu önergemde; Sayıştay Komisyonunun bu komisyonlar meyanında zikredilmesi talebinde bulundum ve bunun gerekçesini de arz etmeğe çalıştım. Eğer Sayıştay Komisyonunun yaptığı ağır ve ciddi mesaiyi bir tarafa iterek bunu başka bir komisyona yaptırırız düşüncesi hâkim ise, bunun da Devletin yüksek menfaatleri ile kabili telif olmadığımı iddia ettim. Sayın Komisyonun bu önergemize iltifat buyuracaklarını tahmin ediyorum, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen? Yok.

Önergelere geçiyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisi Anayasa Komisyonunun tanzim ettiği 20 nei maddenin 10 numara altında parantez içinde yazılı (Sağlık, Çalışma, İmar - İskân işleri) ibaresinin çıkarılmasını afz ve teklif ederim.

Diyarbakır

Nafiz Yıldırım

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 20 nei maddenin 9 neu fıkrasına «orman» kelimesinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Trabzon

Ahmet Şener

Sayın Başkanlığa

İçtüzüğün 20 nei maddesine «Maliye Komisyonu» ilavesini arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

Nevşehir

Hüsamettin Başer

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 20 nei maddeye «Kamu İktisadî Teşekkülleri Karma Komisyonunun» da ilavesini arz ve teklif ederim.

Kars

Musa Doğan

Sayın Başkanlığa

20 nei maddeye 12 nei fıkra olarak «Sayıştay Komisyonu» nun ilavesini arz ve teklif ederim.

Uşak

Fahri Uğrasızoğlu

Sayın Başkanlığa

20 nei maddenin 8 nei bendinin (8. Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu) olarak düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Kütahya

İlhan Ersoy

BAŞKAN — Aykırılık derecelerine göre önergeleri okutup işleme koyuyorum.

(Diyarbakır Milletvekili Nafiz Yıldırım'ın önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Nafiz Yıldırım'ın, önergesine Komisyon katılıyor. Bu öneriyi Genel

Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan zaten gerekcede de var, katılıyoruz. Buraya konmasında bir mahzur yoktur; sarahat verir maddeye.

BAŞKAN — Bu ilâvenin yapılması hususundaki öneriye Komisyon katıldığını beyan etti. Bu önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(Nevşehir Milletvekili Hüsamettin Başer'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Sayın Başer'in önergesine Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon Sayın Başer'in, «Maliye Komisyonunun ilâvesi» şeklindeki önergesine katılmadığını beyan ettiler.

ORHAN DENGİZ (Uşak) — İzah ederler mi acaba; niçin katılmadıklarını izah ederler mi Sayın Başkan? Mümkün mü?

BAŞKAN — Sayın Dengiz, Komisyonun takdirine bağlı. Arzu ederlerse izahat verirler.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Müsaade ederseniz arz edeyim. Sayın Başkan, biraz evvel arz ettim, bu 10 komisyon, partilerarası mutabakatla bize gelmiştir. Bunu 15 yapmanın mucip sebebi vardır; 9'da yapmanın gerekçesi aynıdır. Diğer taraftan Komisyonumuz bütün malî meseleleri, Anayasa değişikliğinden sonra gelecek kanunlarla birlikte, özel bir komisyonda toplamayı, özel bir kanunla yapmayı düşünmektedir. Hali hazırda bu malî işlerin Bütçe Komisyonunda teksif edilmesi, Maliyenin sadece vergiye ait olan kısmının; diğer teşkilâta ait olan kısmının da diğer komisyonlarda görüşülmesi görüşündedir. Onun için katılmıyoruz. Yani, bu yeni bir komisyon ihdasını gerektirdiği için katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Kütahya Milletvekili İlhan Ersoy'un önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Sayın Ersoy'un önergesine Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılıyoruz Sayın Başkan; maddeye sarahat verdiği için.

BAŞKAN — Komisyon katıldıklarını beyan ediyorlar Sayın Ersoy'un önergesine; bu öneriyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler?... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(Kars Milletvekili Musa Doğan'ın önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Sayın Komisyon katılıyor mu efendim?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz Sayın Başkan. Özel kanunu vardır, özel kanunla zaten bu komisyon mevcuttur.

MUSA DOĞAN (Kars) — Kıyamet mi kopar yani katılsanız? Hergün kanun mu yapacağız?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Mevcut zaten kanun; mevcut ve yürürlükte. Öyle olduğu için buraya koysak da koymasak da Kamu İktisadî Teşebbüsleri Karma Komisyonu vardır.

BAŞKAN — Komisyon katılmadığını ve katılmayıp gerekçesini ifade ettiler. Öneriyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim Sayın Uğrasızoğlu'nun önergesine?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz. Sayın Uğrasızoğlu'nun önergesine Komisyon katılmadığını beyan etti. Tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başka önerge yok. Kabul edilmiş bulunan ve Sayın Nafiz Yıldırım, Sayın Ahmet Şener ve Sayın İlhan Ersoy'a ait olan önergelerin ge-

tirdiği değişikliklerle birlikte 20 nci maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20 nci madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Komisyonların yetkisi, toplantı yeri ve zamanı.

Madde 36. — Komisyonlar, kendilerine havale edilen kanun tasarı veya tekliflerini aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler; birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında, Millet Meclisi Başkanlığınca kendilerine ayrılan salonlarda toplanırlar.

Ancak, komisyonlar, 90 nci maddedeki özel durum dışında kanun teklif edemezler, kendilerine havale edilenler dışında kalan işlerle uğraşamazlar, Başkanlık Divanının kararı olmaksızın Genel Kurulun toplantı saatlerinde görüşme yapamazlar ve kanun tasarı ve tekliflerini bölerek ayrı ayrı metinler halinde Genel Kurula sunamazlar.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye var mı efendim?.. Yok. Bize de ismini kaydetirmiş üye yok. Maddeyle ilgili önerge de yok.

MUSA DOĞAN (Kars) — Bir sorum var Sayın Başkan müsaade ederseniz?

BAŞKAN — Buyurun.

MUSA DOĞAN (Kars) — Sayın Başkan, Sayın Komisyon Başkanından bir hususun açıklanmasını rica edeceğim.

Şimdi bu türlü çalışmalarımızda dahi, demin arz ettim, salonlarımız kifayetsiz. Şimdi bu durumları Komisyon düşünmüş müdür? Yani bu çalışmaların nasıl yapılacağı hususunu? 450 milletvekili var, 10 komisyonda çalıştıracağız; tasavvur buyurunuz ki 450 milletvekilinin 400'ü de komisyonda çalışmak ister, çalışmalara iştirak etmek ister. Yani toplantıya iştirak edip çalışmak ister. Bu durumda Mecliste komisyonların çalışma durumunu tanzim etmeyi düşünürlər mi?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan bu, Sayın Başkanlığın alacağı tedbirlere dairdir, Komisyonumuzun söyleyeceği bir şeyi yoktur bu mevzuda; beyan edeceğimiz herhangi bir durum yok.

Her arkadaşın mutlaka bir komisyonda vazife alması mevzuu ise 20 nci maddede halledilmiştir. 20 nci maddede komisyon adedini, Danışma Kurulunun teklifi ile Genel Kurul tayin edecektir; bu rakam oradan çıkacaktır.

MUSA DOĞAN (Kars) — Sayın Başkan, Genel Kurul komisyon tanzimini acaba seçimle mi yapacak? Ben bunu anlamak istiyorum, izah ederlerse memnun olurum.

BAŞKAN — Sayın Doğan'ın «Bütün milletvekillerinin, adedi azaltılmış olan komisyonlarda görev alma arzuları gerçekleşecek mi» diye bir endişeleri var zannediyorum.

MUSA DOĞAN (Kars) — Evet.

BAŞKAN — İkincisi ne idi efendim?

MUSA DOĞAN (Kars) — Salon mevzuu. Salonlar genellikle çok küçük. Çünkü 3 - 4 başkanlık bir yerde teşekkül ediyor ve bir de başkanlıkların ilgili memurları gelecekler...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, bu husus Danışma Kurulunun, Yüce Meclisin takdir edeceği bir husustur. Kabul edilmiş bulunan 20 nci ve 21 nci maddelerde buna ait hükümler vardır. Komisyonların nasıl teşekkül edeceği, kim tarafından seçileceği, adedinin ne olacağı belirtilmiştir. Bunu tayin ederken Danışma Kurulu ve Yüce Meclis bu hususların hepsini nazarı itibara alacaktır.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

Başka soru yok.

Sayın Komisyon Başkanı, arkadaşlarımızın - ilerdeki çalışmaları güçleştiren bir duruma sebep olmayalım diye oya sunmadan evvel soruyorum - bir tereddüdü var : «Genel Kurulun toplantı saatlerinde komisyonlar görüşme yapamazlar» şeklinde oldukça rijit sayılabilecek bir hüküm var.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Başkanlık Divanı aksine karar verebilir. 1 nci kısımda; «Başkanlık Divanı kararı olmadıkça» kaydı o rijitliği kaldırıyor.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz.

36 nci maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

43 ncü maddeyi okutuyorum.

Komisyon raporları.

Madde 43. — Komisyonlar, karara bağladıkları işler için birer rapor düzenlerler. Rapor, Başkan veya komisyon sözcüsü yahut o iş için seçilen özel sözcü tarafından yazılır. Raporda konu hakkında komisyonun düşünceleri ile komisyonea yapılan değişikliklerin gerekçeleri yer alır.

Raporlar konu hakkındaki son oylamaya katılan komisyon üyelerince imzalanır.

Daha önceki toplantılara katılmış olup tasarı veya teklifin tümünün son oylamasında hazır bulunamayan komisyon üyeleri varsa gerekçeli muhalefetlerini de yazarak raporu imzalayabilirler. Bu durumda olan üyelerin son toplantıya katılmadıkları belirtilir.

Komisyon raporunda imzası bulunan komisyon üyesi, diğer komisyonlarda ve Genel Kurulda, çekinse veya aykırı olduğunu rapor metninde yazıyla belirttiği hususlar dışında, sözcüden soru soramaz ve komisyon raporuna aykırı konuşma yapamaz.

Komisyon raporları bastırılıp milletvekillerine dağıtılır ve Genel Kurulda görüşülmesine başlandığı ilk birleşimin tutanağına eklenir.

Komisyon raporunun tümüne veya belli kısımlarına çekinse veya muhalif kalan komisyon üyeleri rapora çekinserlik veya aykırılık görüşlerini eklemek hakkına sahiptirler. Bu üyeler, raporda tasarı veya teklifin hangi maddesine aykırı olduklarını yazmak zorundadırlar.

Üyeler, komisyon raporuna katılmakla beraber, raporda yer almayan görüşlerini rapora eklemek hakkına da sahiptirler.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, burada bir tabı hatası var.

BAŞKAN — O kısmı okumadık.

6 ncı bentte, bir evvelki bendin bir kısmını tekrarlayan bir tertip hatası vardı, onu okutmadım. Takibeden sayın üyelerin dikkatini çekmiştir. O, bir yanlışlıkla tekrar edilmiş kısımdır.

Söz isteyen sayın üye var mı efendim?

M. FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Uğrasızoğlu.

M. FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

43 ncü madde ile ilgili olarak özellikle 2 ncı fıkra üzerinde durmak üzere söz aldım.

43 ncü maddenin 2 nei fıkrasında «Raporlar, konu hakkındaki son oylamaya katılan komisyon üyelerince imzalanır» kaydı vardır. Komisyonların çalışma şekilleri, hattâ Genel Kurulumuzun çalışma şekli bellidir. Zaman zaman komisyon üyeleri bir komisyonun çalışmalarına katılır, zarurî bâzı işler veya başka toplantılar sebebiyle o toplantıdan ayrılmak zorunda kalır ve bilâhara toplantıya yeniden katılarak müzakerelere devam eder. Netice itibarıyla konuşulan kanun tasarısı veya teklifinin komisyon-daki şekline göre kabul imzası atar veya muhalefet serhiyle imza atar da reddeder. Bu haller vâkı olan olaylardır.

Şimdi 2 nei fıkrada böyle bir hüküm getirmiş olmakla yalnız son toplantıda bulunan komisyon üyelerinin imza atacağı keyfiyeti kanaatimce katı bir şekilde hükme bağlanmaktadır. Bu komisyonda herhangi bir kanun teklif veya tasarısı uzun müzakerelerden sonra görüşüldü ve son oylamada, hattâ ekseriyetin altında bir üye miktarı bulundu ve komisyonun bu çalışmalarına katılan ve kanun tasarısı veya teklifinin tümüne imza koymak isteyen; fakat herhangi bir meşru sebeple bu son toplantıda bulunamayan bir üye bu imza hakkından mahrum bırakılmış oluyor.

Arz ettiğim gibi, komisyondalar bâzı ahvalde çoğunluk bulunmamaktadır ve bu şekilde bir itiraz vâkı olmadığı sürece komisyonun çalışmaları devam etmektedir. Bu takdirde kabul edilmiş olan bir konuya şayet o komisyonda son toplantıda bulunan şahıslar imza atacaktır diyecek olursak muhtemelen işlem noksan tekemmül etmiş olacaktır.

Bu sebeple 2 nei fıkranın bu metinden çıkarılması zaruridir kanaatindeyim. Sayın Anayasa Komisyonu Başkanlığı bu hususta ne düşünür bilmiyorum. Bu mesele birtakım güçlükler sıkıntılar yaratabilir katı bir fıkradır kanaatindeyim. Onun için metinden çıkarılması lâzımdır. Komisyon görüşünü lütfederse memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye yok.

Buyurun sayın Komisyon.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, Sayın Uğrasızoğlu'nun söylediği mesele 3 ncü fıkrayla halledilmiştir. Burada gayet açıktır. «Da-

ha önceki toplantılara katılmış olup, tasarı veya teklifin tümünün son oylamasında hazır bulunmayan komisyon üyeleri, varsa gerekçeli muhalefetlerini de yazarak raporu imzalayabilirler»

Böyle bir katılık yoktur; imzalayamazlar diye. Ancak, raporun kabul edilip edilmediğini tayin edecek husus, son oylamaya katılan üyelerin oylarıdır. Bu hususu tespit için son oylamaya katılanların mutlaka imza etmesi gerektiğini, daha evvelki toplantıya iştirak eden arkadaşlar da dinlerlerse muhalefetleriyle, görüşleriyle birlikte o toplantıda bulunmadığı serhini de ihtiva etmek kaydıyla imzalamaları kaydını koyduk. O söyledikleri endişe varit değildir.

ORHAN DENGİZ (Uşak) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

ORHAN DENGİZ (Uşak) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Komisyon Başkanının mütalâasına ben de iştirak ediyorum. Sayın Uğrasızoğlu'nun ifade ettiği gibi bu ikinci cümle katı değildir. Aslında yumuşak tarafı da vardır. Raporlar konu hakkındaki son oylamaya katılan komisyon üyelerince imzalanır. Son oylamaya katılan komisyon üyeleri demek; son toplantıda bulunması mecburî olan miktardaki üye adedi demektir. İllâkî oylamada, ekseriyet yoktur denmediği takdirde, kaç kişi varsa o oylamaya iştirak edenlerden başkası imzalayamaz mânasını tazammun da etmez. O toplantı açıldığı zaman kimler varsa ki, onlar oylamaya iştirak için gelmişlerdir, bir ara dışarıya çıkmış da olabilirler, onların da imzalamasını mümkün kılan bir yumuşaklık da vardır ve ben bunun bu şekilde anlıyorum.

Sayın Başkan, acaba komisyon benim bu düşünceme iştirak eder mi? O takdirde Sayın Uğrasızoğlu'nun «katıdır» cümlesi burada uygun görülmemektedir.

Bu bakımdan hem Komisyonun 2 nei fıkradaki ifadesi, hem de, 3 ncü fıkradaki ifadesi benim de bu açıklamam, Komisyonun iltifat etmesi suretiyle daha açık ve daha vazih bir hale gelmiş oluyor sanıyorum.

Onun için söz aldım, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Önergeleri okutuyorum :

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İçtüzük teklifinin 43 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini öneririm.

İstanbul
Reşit Ülker

4 ncü fıkra :

Komisyon raporunda imzası bulunan komisyon üyesi diğer komisyonlarda ve Genel Kurulda çekinse veya aykırı olduğu hususlar dışında soru soramaz ve aykırı konuşma yapamaz.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan İçtüzük teklifinin 43 ncü maddesinin son bendinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

İzmir
Burhanettin Asutay

Sayın Başkanlığa

1. — 43 ncü maddedeki mükerrer yazıldığı görülen 6 ncı fıkranın metinden çıkarılmasını,

2. — Metinde muhalif, muhalefet sözcükleri, aykırı, aykırılık sözcükleriyle birlikte yer almaktadır. Gerekli düzeltmelerle aykırı, aykırılık sözcüklerinin tek karşılık olarak kabulünü saygı ile öneririm.

Ordu
Ferda Güley

Sayın Başkanlığa

İçtüzüğün 43 ncü maddesine aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim.

Nevşehir
Hüsamettin Başer

Ek fıkra; komisyon üyeleri gruplarının sözcülüğünü yapamaz.

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık derecesine göre işleme koyuyorum.

(İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Bu önergeye Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, katılmıyoruz. Çünkü Komisyonumuz aykırı kalan üyenin ne hususta aykırı kaldığını komisyon raporunda belirtmesi gerektiği kanaatindedir. Bu önerge o hususu kaldırmaktadır. Onun için katılmıyoruz. Metnin aynen kalmasını istiyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

(İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay'ın önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Bu önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Önergeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

(Ordu Milletvekili Ferda Güley'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Bu önerinin 1 ncı maddesini biraz evvel ifade ettik, okutmadık, 2 ncı maddesinde terimlerin Türkçe karşılığı olarak belirtilen sözcüklerin kullanılması şeklinde, bu hususa Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, kelimeler arasındaki tesanüdü ayrıca düzeltme önergesiyle yapabiliriz; fakat muhalif, muhalefet kelimesi bugün halen Anayasamızda ve kanunlarımızda kullanılan bir terimdir. Onun için bu şekliyle kalmasını istiyoruz. Katılmıyoruz.

BAŞKAN — 2 ncı bendinde belirtilen sözcüklerin değiştirilmesine müteallik talebe, öneriye katılmıyorsunuz.

Önergenin bu 2 ncı maddede dercedilen sözcükleri değiştiren kısmını tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

(Nevşehir Milletvekili Hüsamettin Başer'in önergesi tekrar okundu)

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Önergeyi izah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Komisyon katılmazsa, izah etme imkânı vereceğim. Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, bu maddenin yeri esasen burası değildir, grup adına konuşma maddesidir. O maddeyi henüz gö-

rüşmüş değiliz. Arkadaşımız müsaade ederse o madde görüşülürken versin bu önergeyi, noktai nazarımızı o zaman belirtelim.

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Önerge mi geri alıyorum.

BAŞKAN — Önerge geri verilmiştir.

Biraz evvel ifade ettiğim ve okuturken tekrar mahiyetinde olduğu için 6 ncı fıkra olarak iki cümle halinde geçen kısmın çıkarılarak okunması cihetine gittiğimiz için, okuttuğumuz bu metni Genel Kurulun bu kayıtlı tasvibine sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. 43 ncü madde okunduğu şekilde kabul edilmiştir.

46 ncı maddeyi okutuyorum :

Genel Kurulda komisyonların temsili :

Madde 46. — Komisyonlar, Genel Kurulda başkan veya başkanvekili veya o konu için seçilmiş özel sözcü veya sözcüler tarafından temsil olunurlar.

Komisyon üyelerinden komisyonun toplantı yeter sayısı kadarı komisyon sıralarında yer almamışlarsa komisyon temsilcisi, komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.

BAŞKAN — 46 ncı madde üzerinde söz isteyen sayın üye var mı?..

Buyurun Sayın Ekşi.

MEMDUH EKŞİ (Ordu) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım. Genel Kurulda komisyonların temsili ile ilgili bu madde üzerinde bir iki endişemi açıklayarak komisyonun bu hususta bilgi vermesini istirham edeceğim. Ayrıca bir de önerge sunacağım.

Değerli arkadaşlarım, şimdi komisyonların Genel Kurulda temsili ile ilgili olarak komisyonun yüksek huzurunuzda getirmiş olduğu metinde «Komisyonlar Genel Kurulda Başkan veya Başkanvekili veya o konu için seçilmiş özel sözcü veya sözcüler tarafından temsil olunur.» denmektedir.

Bendeniz bir komisyonun, Umumî Heyette sadece başkan veya başkanvekili veya seçilmiş özel sözcü veya sözcüler tarafından tek başına temsil edilmesinin mahzurlu olduğu kanaatindeyim. Çünkü, ikinci fıkrada komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini isteyebiliyor, komisyon temsilcisi Umumî

Heyette. Reddini istemek demek komisyonun bir ölçüde o konudaki fikrini belli etmek demektir.

Şimdi başkan veya başkanvekili ile sözcü veya sözcülerden birisinin de Umumî Heyette bulunmasında bendeniz yarar mülâhaza etmekteyim. Çünkü, bir işin esasına taallük eden öyle bir önerge verilir ki başkan bunda isabetli bir fikir beyan etmemiş olabilir, ret ile. Hiç olmazsa iki arkadaş Millet Meclisinde komisyonu temsil ederlerse, birbirleriyle yapacakları fikir teatisi sonunda bir kanaat hâsıl olduktan sonra bu şekilde beyanda bulunurlar kanaatindeyim ve zannediyorum böyle daha da iyi olur.

Değerli arkadaşlarım, komisyondan öğrenmek istediğim bir konu var, bu da ikinci fıkrada komisyon üyelerinden komisyonun toplantı yeter sayısı kadarı komisyon sıralarında yer almamışlarsa, komisyon temsilcisi, komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini, sadece reddini veya komisyona iadesini isteyecektir.

Şimdi, yanılmıyorsam Millet Meclisindeki tatbikat böyle cereyan etmiyor. Komisyon, aynı zamanda kabullü de ifade ediyor, yerinden. Reddi ifade edecek ama, mevcut tatbikatımızda önerge okunuyor, komisyona soruluyor, katılıp katılmadığı. «Katılmıyoruz» demek, reddi iltizam eden bir keyfiyet fakat, «katılıyoruz» deme yetkisini bu madde ile komisyondan almış mı oluyoruz? Bunu öğrenmek istiyorum.

Birinci konudaki teklifimin kabulünü rica ediyorum Yüce Heyetten. Bir de bu konuda komisyonun bir açıklamada bulunmasını rica edeceğim, saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurun Salih Aygün.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım. Benim esas temas edeceğim noktaya Sayın Ekşi değindiler. Yalnız, birinci paragrafta sözcü ve sözcüler tabirine bence lüzum yok, bunlardan bir tanesi kâfi.

Benim esas üzerinde duracağım nokta şu: Bu maddenin son fıkrası gayet güzel tedvin edilmiştir. Buradaki müzakereler cereyan ederken bazı çekişmeler oluyor. Komisyona soruyor Başkan; «Komisyon önergeye katılıyor mu, katılmıyor mu?» diye. Komisyon da; «Katılı-

yoruz.» veya «Katılmıyoruz» tarzında fikrini beyan ediyordu. Ben Sayın Ekşi gibi anlıyorum ve bu fıkranın mefhumu muhalifi ile yeter sayıda komisyon üyesi bulunmadığı takdirde, komisyon başkanı veya sözcüler kesin olarak, komisyonun, komisyon müzakerelerinde tespit ettiği metnin dışında her hangi bir beyanda bulunamayacaklar, ancak, reddettiklerini veya maddenin komisyona iadesini bildireceklerdir. Komisyon da bunu, bizim anladığımız gibi anlıyorsa ki zabıtlara geçmesi için bunu söylüyorum, tamamen komisyonla mutabakat halindeyiz. Madde bir sürü sürtüşmeleri önlemesi bakımından gayet isabetlidir. Yalnız bu sözcüler tabirini lüzumlu görmedim, komisyon nasıl düşünür bilemiyorum. Başkan veya bir sözcü iştirak ettiği takdirde, sözcülere, ifade olarak, ne lüzum var? Bunu da izah ederlerse memnun olurum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon Başkanı.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, bu maddeyi tamamen Sayın Ekşi'nin ve Sayın Salih Beyin izah ettiği şekilde anlıyoruz.

Yalnız Sayın Ekşi, niçin sadece komisyonun sözcüsü oturuyor da diğer âzalara oturma hakkı verilmiyor? Şeklinde bir beyanda bulundular. Böyle bir yasak yoktur. Zaten arzu edilen husus da kanunun müzakeresi sırasında komisyonun bütün âzalarının komisyon sıralarında hazır bulunmasıdır.

Buradaki esprî şudur: Yeter sayıda âza orada hazır bulunmadığı takdirde, komisyon başkanı veya sözcüsü, komisyona danışmadan, komisyon adına beyanda bulunmam, sadece komisyonun kabul ettiği metni orada müdafaa etsin.

Esasen bunun mütemmimi olarak 88 nci maddede bir hüküm kabul edilmiş bulunmaktadır. Biz buradaki gecikmeleri önlemek için de, Yüce Meclis kabul ettiği takdirde, önergelerin bâzı ahvalde gündemi belli olduğu takdirde, muayyen bir müddet önceden komisyonun noktai nazarını belirtme hükmü de getirilmiştir ki, bu iki hüküm birbiriyle paralel olarak çalışacak bir hükümdür. Yani bu maddenin mânası, komisyonun bütün üyeleri komisyon sıralarında oturabilirler. Ekseriyet, yeter

sayıda üye orada oturmuşsa ki, bugünkü bünyeye göre yedi arkadaş orada hazır ise, komisyon başkanı veya sözcüsü, komisyon adına kabul ediyoruz veya etmiyoruz diyebilecektir. Bu sayıda üye yoksa sadece reddini veya komisyona verilmesini talep edebilecektir. Reddini istemek, komisyon raporunu müdafaa sadedinde olduğundan komisyonun iradesine uygun telâkki edilmektedir.

BAŞKAN — Sayın Ekşi'nin bir suali var, buyurun efendim.

MEMDUH EKŞİ (Ordu) — Efendim, şimdi bir önerge verilmiştir. Bu önerge, mühim bir önerge telâkki edilmektedir. Komisyonun ekseriyetinin fikrinin beyanı gerektiği kanaatindeyim her mevzuda. Kaldı ki, ret de bir fikir beyanıdır, kanaat beyanıdır. Sadece başkanın bulunduğu bir yerde, tek bir başkan önerge hakkında fikir beyan edecek, kanaat serdedecektir. Kabul ile reddin bir farkı olmuyor burada kanaatimce. Önerge konusunda kabul ve reddin hiç farkı yok o zaman.

BAŞKAN — Efendim, evvelki 44 ncü maddeyi okursam anlaşılma kolaylık olacaktı zannederim: «Mazbatası müzakere olunan bir encümenin âzası veyahut encümen namına müdafaaya selâhiyettar mazbata muharriri veya bir âza encümenlere tahsis edilen masanın başında bulunurlar. Nisap bulunmadığı takdirde encümen namına söz söyleyen zat, yalnız maddenin encümene iadesini teklif edebilir.»

Burada Komisyona iade sözü geçiyor. Ayrıca da reddini isteme... Yani komisyonun raporunu savunma mânasında olduğunu ifade ediyorlar, öyle mi acaba?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Devamla) — Evet Sayın Başkan, komisyon raporuna aykırı bir değiştirge önergesinin reddini istemek, komisyon raporunu savunmaktır. Bu husus esasen komisyonece karara bağlanmıştır, bundan daha tabii hakkı olamaz bir komisyon başkanının veya sözcüsünün.

BAŞKAN — Yalnız evvelki ile bunun arasında değişiklik oluyor. Komisyonu mutlaka başkan, sözcüsü veya başkanvekillinin temsil etmesi şartını koyuyorsunuz. 4 ncü madde de ise üye de temsil edebilir, bulunabilir ve değişiklik olarak da o getirilmiş oluyor. İleride

komisyonun teşkilinde zorluk çeker, çekmez onu her halde komisyon takdir etmiştir. Fazla bir değişiklik olmadığını teyit için komisyon bu şekilde kabul etmiştir.

Buyurunuz Sayın Başer.

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 46 ncı madde Meclisi çalıştıracak kanun tasarı ve tekliflerini süratle çıkartacak bir maddedir.

Üç senelik tatbikatta gördük ki, komisyonun başkan veya sözcüsünü bulmak çok güç oluyor. Bir de üyelerini orada oturtmak imkânsız bir durumdur. Tabikati kolaylaştırmak bakımından; «başkan, başkanvekili veya temsilci bulunur; değişiklik önergelerine iştirak eder veya etmez, yahut da Yüce Meclisin takdirine bırakır» şeklinde olursa teklif ve tasarılar Yüce Meclisten kolaylıkla çıkar. Aksi takdirde; «ben iştirak etmiyorum, maddenin komisyona iadesini istiyorum» derse bu takdirde en az bir ay sonra bu iş buraya gelecek demektir. Halbuki biz işlerin kolaylıkla, süratle çıkmasını istediğimize göre buraya «yalnız komisyon başkan veya başkanvekili yahut da sözcünün bulunmasıyla kabul, ret veya takdire bırakılabilir» şeklinde madde tedvin edilirse tasarı ve teklifler daha kolaylıkla çıkacaktır.

Bunu arz etmek için söz aldım, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Özdenoğlu.

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Hukukta bir kaide vardır «ikrar tecezzi kabul etmez.» Şimdi komisyonu temsil eden kurul çoğunluğu sağlayamıyorsa, komisyonu temsil eden başkan ya da sözcü, görüşülmekte olan bir önergenin reddini, ya da komisyona iadesini isteyebiliyor da kabulünü isteyemiyor. Komisyonu temsil ediyorsa, kabulünü de istemek hakkına sahibolması gerekir. Yok, komisyonu temsil etmiyorsa o takdirde hiçbir suretle bir irade izharında bulunmak hakkına sahibolmamak lâzımgelir.

Şimdi burada bir gelişki var; «hayır» demesini kabul ediyorsunuz İktüzükle, «evet» demesini kabul etmiyorsunuz. Birisi komisyon adına savunma oluyor da; «hayır» demesi komisyon görüşünü benimsemek oluyor da, «evet» demesi komisyon görüşüne katılmamak oluyor. Burada

hukuk yönünden açık bir gelişki mevcuttur değerli arkadaşlarım. Ya bunu tamamen kaldıracaksınız, ya da tam yetki vereceksiniz. Yoksa herhangi bir önergeye komisyon adına «ret» demek suretiyle katılmamak gibi bir yetkiyi kullanıyor o zaman komisyonun iradesini tam ve kâmil anlamda temsil ediyor, yahut da hakikaten temsil yetkisi varsa, temsil ediyor kabul ediyorsak sözcü veya başkan o zaman hukuk ilkeleri icabı «evet» de desin. Yani «hayır» demek, komisyon görüşünü savunmak, ona katılmak olur da «evet» demek olmaz mı?

Bunlar bir irade izharıdır, birisinde komisyonun görüşü, kendi görüşü oluyor, tam irade birliği oluyor öbüründe «evet» demesi komisyonun görüşüne katılmamak oluyor. Bunu hukuk mantığı ile bağdaştırmaya imkân yoktur.

Sayın Başkanım ayrıca; bu ikinci fıkra Türkçe değildir, gayet kötü yazılmıştır. Önümüzdeki metinlere dikkat buyuracak olursanız gramer kaidelerine tüm aykırı olarak yazıldığı görüleceksiniz. «Komisyon üyelerinden komisyon toplantı yeter sayısı kadar komisyon sıralarında yer alınmamışsa» bu fiilî, faili belli olmayan cümle gramer yönünden bozuktur.

Bendeniz bunu düzeltiyorum: «Komisyon sıralarında, toplantı yeter sayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almamış ise» olur bu.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — «Kadar» okudunuz da ondan yanlışlık oldu. «Kadarı» deyince cümle düzeliyor.

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Devamla) — Beyefendi, böyle de olsa «önce» komisyon sıralarında komisyon yeter sayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi diye başlayacaksınız. Böylele metin olur mu, böyle yazılır mı bu? Çok hatalı bir şekilde yazıldığı belli. Müsaade buyursanız bunu da Türkçe gramere uydurmak suretiyle sunmak istiyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Akova.

ENVER AKOVA (Sivas) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Biraz önce Yüce Heyetimiz tarafından kabul buyurulan 20 ncı maddede komisyonlar sıralanmıştı. Bu komisyonların bu şekilde tahdidi tahmin ediyorum ki, İktüzüğün hazırlanmasında bir önem verilmiş bulunmasıyledir.

Bundan önceki İktüzüğümüzde komisyonların hayli yer aldığı ve değerli arkadaşlarımızın Meclisin gerek mutat toplantılarında gerekse Yüce Heyetimizin kabul buyurduğu toplantı günlerinde komisyonlara devamda zorluk çekilmekte idi. Bu bakımdan müzakeresini yaptığımız İktüzüğümüzün 46 ncı maddesinde komisyonlara önem verilmesi ve sayın üyelerin komisyonlara muntazaman devamını sağlamak için bu maddenin büyük bir mâna taşıdığı gözönünde bulundurulmalıdır.

Bilhassa son fıkra üzerindeki müzakereler tahmin ediyorum ki, yerinde değildir. Komisyon verilen teklif ve tasarı üzerindeki maddelerde toplantı yapmış o maddeyi ittifakla veya çoğunlukla kabul buyurmuştur. Yüce Heyette bu tasarı veya teklif görüşülürken komisyon başkanı veya sözcüsü verilen önerge veya teklif üzerinde reddettiği takdirde (ki madde yerindedir) komisyon üyelerinin görüşlerini muhafaza ediyor demektir. Reddin mânası kanaatime budur. Kabul ettiği takdirde daha önce müzakere edilip komisyon tarafından kabul buyurulan maddenin aleyhinde bulunacağı için ya reddini isteyecektir, ya da iadesini isteyecektir, bunda isabet vardır. Yüce Heyetinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Karaaslan, buyurunuz efendim.

AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

46 ncı maddenin metninden anlaşılan husus şudur. Meclis Genel Kurulunda Komisyonun nasıl temsil edileceği, komisyonu temsil eden şahsın başkan, sözcü veya başkanvekili veya özel sözcünün temsil yetkisinin ne olacağına mütealliktir.

Madde 1 ncı ve 2 ncı fıkralarıyla birlikte iyice tetkik edildiği zaman Umumî Heyette o komisyonu ilgilendiren konunun görüşülmesi sırasında Meclis çalışmalarını kolaylaştırmak maksadıyla komisyonu sadece, başkanın, başkanvekilinin ve sözcünün temsil etme imkânı sağlanmıştır. Ancak, bu hiç bir zaman, 2 ncı fıkrada tetkik edildiği zaman, sadece komisyonun bu zatlar tarafından temsil edileceği mânasında anlaşılmamak gerekir. Yani komisyon üyelerinin tamamının komisyonu temsilen oturmaları için hiç bir engel yoktur. Zaten komisyon sözcüsü bunu ifade etti.

Umumî Heyette komisyonu ilgilendiren konunun görüşülmesi sırasında nisap bulunmayıp; sadece başkan, başkanvekili ve sözcü veya özel sözcünün bulunması halinde verilen değişiklik önergeleri karşısındaki tutumu ve yetkisi ne olacaktır?

2 ncı fıkradan anlaşıldığına göre, komisyonu temsil eden şahıs sadece bu önergelere katılmadığını - reddi bu mânada anlamak gerekir - eğer katılması gerektiği kanaatinde ise, kendisi o anda komisyon adına katıldığını ifade etmeyecek, komisyona havalesini isteyecektir. Bu çok doğru ve tabii bir şeydir. Aksini düşünmenin doğuracağı neticeler ne olur? Bunun üzerinde dikkatle düşündüğümüz zaman doğuracağı netice şudur?

Komisyonu temsil eden zat başkandır, başkanvekilidir, sözcüdür veya özel sözcüdür. Fakat komisyon metninin görüşülmesi sırasında o metne muhalif kalmış olabilir veya komisyonun almış olduğu kararla aksi fikirde olabilir. Eğer komisyon metninin aksine bir görüşü kabul etme imkânı komisyonu temsil eden bu şahsa tanındığı zaman, komisyon kararının, komisyon iradesinin yerine bu şahsın iradesini, komisyondan karar istihsal etmeden hâkim kalmış oluruz ki, öyle olunca bir metni komisyonda tanzim etmenin bir anlamı kalmaz.

Eğer buna rağmen, bu önergeye katılmak gerektiği görüş ve kanaatinde ise, bunun komisyona havalesini isteyecek ve komisyonda nisap temin edip ona göre ya reddedilecek yahut da komisyon yeni bir metinle gelecektir.

Nitekim Sayın Başkan da işaret buyurdular, aynı husus eski İktüzüğümüzün 44 ncü maddesinde de mevcuttur. 2 ncı fıkrayı aynen okuyorum:

«Nisap bulunmadığı takdirde, encümen namına söz söyleyen zat yalnız maddenin encümenine iadesini teklif edebilir.»

Eğer bugüne kadar, değişiklik önergelerine «Katılıyorum,» şeklinde, komisyonu temsil eden zat bir beyanda bulunmuş, tatbikat bu yönde cereyan etmişse, ikinci fıkranın kâfi miktarda sarîh olmadığından bu tatbikat devam ve cereyan etmiştir. Buna daha açıklık getirilmiştir. Bu tabii bir şeydir. Aksini düşünmek komisyonu temsil eden tek şahsın iradesini, komisyon iradesine tercih etmek gibi bir durum olur. Bu da komisyonun almış ol-

duğu kararı bertaraf etmek gibi bir netice doğurur.

Kanımca madde metni yerindedir; aynen kabul edilmesi gerektiği kanaatini belirtir, Yüce Heyetinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — İzin verirsenez, maddenin ilerideki tatbikatında tekrar tereddüt yaratmak için, komisyonun görüşünün zapta geçmesi yönünden önemli bir nokta var; arkadaşımızın işaret ettikleri husus: Biz halen uygulamada, Başkanlık olarak katılıp katılmadığını sorduğumuzda, komisyon «Katılıyorum», dediği zaman biz, o komisyonun o önergeyi daha evvel müzakere edip katılma kararı, aldığını ve evvelce taayyün eden ve bize rapor halinde gelen metnini o suretle, o önerge biçiminde değiştirdiğini kabul ediyoruz. Aksine bir itiraz olursa, komisyon üyeleri tarafından denilirse ki, «Böyle bir kararımız yoktur, başkanlık yahut sözcü veyahut temsilci buna katılamaz,» dendiği takdirde, biz kendilerinden komisyon kararı istiyoruz: «Müdafaa etmekle mükellef olduğunuz komisyon raporunu madem ki değiştirici bu önergeye katılıyorsunuz; o halde lütfen rapor,» diyoruz. Rapor veremedikleri takdirde ya katılmadıklarını beyan ediyorlar, veyahut maddeyi geri isteyip komisyondan rapor temin ediyorlar.

Halihazır uygulamamız bu efendim.

Bu açıklamayı şunun için yaptım: Halbuki şimdi yeni 2 nci fıkra şöyle bir şey getiriyor. «Yeter sayısı kadarı komisyon sıralarında yer almamışlarsa...» Acaba komisyon bununla Başkanlığın komisyon sıralarında yetersayıda bulunup bulunmadığını re'sen araştırıp, «Bu öneriyi kabul ediyoruz,» şeklindeki sözünü ona göre mi değerlendireceğiz? Buradaki yeter sayının bulunması kaydını, evvelki uygulamayı değiştirici nitelikte mi oluyor? Bilmiyorum. Komisyonun her halde bu konuda yapacağı açıklama ilerideki tereddütleri zail edici olur.

Bu tatbikatın içinde sayın üyelerin sık sık tereddütlerini gerektiren bir konu olduğu için bu açıklamayı yaptık. Yeni bir uygulama şekli getiriyor, komisyon sırasında üyelerin bulunması halini getiriyor. Önemli sayılacak bir değişiklik. Başkanlık bunu re'sen mi nazara alacak; komisyon şu anda mevcuttur, binaenaleyh her türlü değişiklik isteğine, verilecek önergelere katılma olanağını o anda yetkili mi

sayacak? Bilmiyorum. Müzakere edildi, bir fikir varsa beyan ederlerse iyi olur.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, normal olarak bizim düşündüğümüz, komisyon sıralarında, yani burada yeter sayıda üyenin bulunmasıdır. Bir önerge okunduğu zaman başkanın veya sözcünün buradaki arkadaşlarla istişare ederek, kendi görüşünü değil, komisyonun görüşünü beyan etmesidir. Bu normaldir. Burada yeter sayıda üye bulunduğu takdirde, komisyonun görüşü bu üyeler tarafından belirtileceği için komisyon adına konuşan kimse komisyon namına «Katılıyoruz,» veya «Katılmıyoruz,» diyebilir. Eğer burada istişare etmeden cevap vermişse ve diğer üyeler bu beyana katılmıyorsa esasen, kalkarlar «Biz bu beyana katılmıyoruz,» derler ve o suretle komisyon raporunu istemek hakkı doğar size. Fakat buradaki üyeler susmak suretiyle bunu tasvip etmiş sayılırlar ve bu sebeple, burada üye hazırsa ve komisyon başkan veya sözcüsünün beyanına itiraz etmiyorlarsa zımnen komisyonun o husustaki kararı var sayılır. Bizim düşündüğümüz budur.

BAŞKAN — Peki efendim, teşekkür ederiz. Söz sırası Sayın Okyayuz'da efendim.

CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Sayın Başkan, çok aziz arkadaşlarım; şahsî kanaatim Sayın Özden'in...

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Özdenoğlu...

CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (Devamla) — ...Özdenoğlu'nun «İrade tecezzi kabul etmez; bu tatbikatta iradenin tecezzisi hali var. Binaenaleyh, bu istikamette başkanın ret mahiyetindeki iradesini izharı gibi, kabul mahiyetinde de iradesini izhar etmesinde kaide bakımından zaruret vardır,» şeklindeki ifadesi; kanaatim o ki, gayet vazih ve vuzuh içinde olan 2 nci fıkra tatbikatı bakımından varit olmamak lâzım gelir. Böyle bir gelişkinin olduğunu zanetmiyorum.

Sayın Özdenoğlu çok iyi bilirler ki komisyonlarda maddeler uzun uzun münakaşa edilir, tartışılır ve neticede ya ekseriyetle ya ittifakla bir karara varılır. Artık o karar komisyonun tümünün malıdır. İrade o istikamette izhar edilmiştir. Komisyonu burada temsil eden arkadaşımıza iradenin o istikametteki

tezahürünü sonuna kadar müdafaa etmek vaziyet ve mecburiyetindedir. Aksi istikamette, komisyonun toplu iradesini hiçe sayarak bir karar mevkiine gelmiş oluyor ki, bu tatbikatta asıl gelişki yaratır. Nitekim biraz evvel de Sayın Başkanımız bu işi tam vuzuha getirmenin ifade ve beyanı içinde bulundular; «Şayet, Komisyon Başkanı, «bu işi kabul ediyorum» der; ama Komisyondan aksi istikamette bir arzu izhar edilirse, o vakit rapor istemek mevki mecburiyetinde kalırız, hukukî tatbikat budur» dediler.

Hukukî tatbikatın bu kadar vazih, bu kadar açıklık içinde işleyişi önünde, bir gelişki-den bahsetmeye zaunmediyorum ki hakkımız olmaz. Zaten ikinci fıkra gayet sarih, Komisyon başkanı veya vekili, veya sözcü, Komisyonun toplu iradesi istikametinde maddeyi sonuna kadar müdafaa etmek mecburiyetindedir. Aksi istikamette bir irade izharına hakkı olmamak lâzımdır. Ancak ne zaman olur hakkı? Burada da ifade edildiği veçhile, komisyonda yeteri kadar arkadaşımız olur, onlarla istişare edebilir, topluca veya çoğunlukla bir karara varırlarsa, «kabul ediyorum» demeye hak sahibi olur. Yani aslolan, komisyonun iradesinin hâkim olmasıdır, başkanın veya sözcüsünün değil.

O itibarla, bu fıkranın tatbikatında hukuk ölçüsü, hukukun cebrî nizamı bakımından katiyetle zaruret vardır. Aksi istikametteki bir tadil yanlış olur. Saygı ile arz ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye varmı idi efendim? Buyurun Sayın Özdenoğlu.

SİNASI ÖZDENÖĞLU (Ankara) — Çok değerli arkadaşlarım;

Şimdi tasavvur buyurun ki, komisyon çoğunluğuyla buradadır. Bir önerge veriliyor, komisyon ya bunu reddedecektir, ya kabul edecektir, ya da bunu komisyona geri isteyecektir; üç ihtimal.

Şimdi, çoğunluk varsa, mesele yok. Orada, kendi aralarında oyla hallediyor, çözümlüyor. Çoğunluk yok; zaten ikinci fıkranın da uygulama yeri, bu gibi ihtimallerdir.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, komisyon sözcüsüne veya başkana, başkanvekiline reddetme yetkisini veriyorsunuz. Bir önerge geliyor, son derece haklıdır, eğer komisyon orada mevedol-sa idi, belki de kabul edecekti, «evet» diyecek-

ti. Nereden biliyorsunuz, komisyonun orada çoğunluğunun mevcudiyeti halinde, «hayır» diyeceğini? İki ihtimal de geçerlidir arkadaşlarım.

Biz her iki ihtimali de hukuk açısından değerlendirilmeye çalışıyoruz. Birisinde, komisyon çoğunlukta, reddedebilir, kabul edebilir. Ama çoğunluk yok ise, komisyonu temsil yetkisini verdiğiniz zat reddediyor ama kabul etmiyor. Şimdi burada bir gelişki aşikâr değil midir istihdam ederim? Çoğunluk olsa idi, belki de bir milletvekili tarafından sunulacak olan önergeyi uygun görecektir ve «evet» diyecekti. «Hayır» diyebileceği gibi, «evet» de diyebilir idi.

Şimdi, biz diyoruz ki, bir yetkiyi veriyoruz da....

ÇENGİZ EKİNCİ (Ordu) — Sayın Özdenoğlu, birisi mutlak, birisi muhtemel.

SİNASI ÖZDENÖĞLU (Devamla) — Beyefendiler, «evet» de mutlak değil, «hayır» da mutlak değil! Şimdi komisyon bir karar almıştır, sözcü bunu savunacaktır. Ama istihdam ederim, buraya geldikten sonra irade, Yüce Meclisindir, Yüce Genel Kurulundur. Çok rica ediyorum, artık, o tasarı buranın malı olmuştur, o teklif buranın malı haline gelmiştir. Son sözü Yüce Genel Kurulunuz söyler, milletvekili söyler. Demek ki, açık bir gelişki karşısındayız.

Şimdi, madde kolaylık getiriyor. Doğrudur. Madde kolaylık getiriyor; ama hukuku iten, hukuku ezen bir kolaylık getiriyor. Biz bunun karşısında dikiliyoruz. Sayın Okyayuz'u dinledim, ama lütfetsinler, bir de bu açıdan meseleye baksınlar, hak vereceklerdir. Komisyona sunulacak olan bir önergeyi, komisyon eğer çoğunlukta olsaydı belki de kolaylıkla benimsenecekti. Sırf, ekseriyet olmadı için, siz, bir sözcüye, siz bir başkana doğrudan doğruya tam yetki ile «reddetme» olanağını veriyorsunuz ve en haklı bir önerge böylece çiğneniyor, dikkate alınmıyor.

Sonuç olarak; meseleye iki yönden bakıp değerlendirmek zorundayız; eğer hukuk mantığı ile kanun yapmak istiyorsak. Yok, bir takım şekli çabalar içinde meseleleri hızlandırmak istiyorsak, değerli arkadaşlarım, o zaman hiç söyleyeceğimiz bir şey yoktur. Bu yol işi belki kısaltır; ama, hukuka uygun olmaz, bu nedenle lütfedilsin bir kez de bu baktığımız bu

açıdan, her iki hal dikkate alınarak mesele incelensin. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Sönmez, buyurun efendim.

Açık oyunu kullanmayan sayın üye var mı efendim? Yok. Açık oylama işlemi bitmiştir. Kupaları kaldırım.

M. ŞEMSETTİN SÖNMEZ (Eskişehir) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Biz, bu madde ile Yüce Meclise de bir nevi bürokrasiyi çoğaltmak babında yeni bir madde getirmiş oluyoruz kanısındayım. Mademki komisyon güvenini ifade ederek, komisyon başkanını, başkanvekilini sözcüsünü seçmiştir, o halde, komisyonu temsil eden başkan veya komisyon temsilcisi, her halde komisyonun umumî düşüncesine uygun şekilde önergelere ya «evet» der, ya «hayır» der. Eğer bir komisyon başkanına bu kadar itimadımız yok ise, biz hiçbir zaman komisyon başkanı seçmeyelim. Bendeniz de komisyon başkanlığı yaptım; fakat bizim ele aldığımız kanun Hayvan Sağlık Zabıtası kanun tasarısı idi ve bendeniz geçici komisyon başkanı idim - 1958'den beri gelen bir kanundur ve değerli arkadaşlarımızın gayreti ile bitirebildik. Bu kadar senelik bir kanunu bitirmeye muvaffak olduk. Şimdi, Yüce Heyetiniz huzuruna geldiği zaman bir önerge gelecek, komisyon başkanı veya temsilcisi «evet» diyebilmek için komisyonun sayın üyelerine bakacak; ya, mevcut değillerse? 12 senedir uzayan kanun, birkaç sene daha uzayacak.

Binaenaleyh, benim âcizane kanaatim şudur: Formaliteleri çoğalttıkça, kanunların çıkması güçleşir. Köylere, kentlere gittiğimiz zaman vatanış bize soruyor; «Çiftçi Mallarını Koruma Kanununu niye çıkarmıyorsunuz?» diyor. Kaç senedir çıkmıyor. Çiftçi Mallarını Koruma Kanunu neden çıkmıyor diye ben, üç senedir, köylere gitmekten utanır oldum. İşte bu gibi formalitelerden çıkaramıyoruz kanunları. Binaenaleyh, formaliteyi ne kadar azaltırsak, birbirimize güveni ne kadar daha geniş bir şekilde izhar edersek, Yüce Meclisin çalışmaları o derece kolaylaşmış olacaktır. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Ekşi, buyurun.

MEMDUH EKŞİ (Ordu) — Değerli arkadaşlarım;

Yüce huzurunuzu bir daha işgal ettiğim için hepinizden özür dilerim. Şimdi, deniliyor ki;

«Komisyonun iradesi tecelli eder, buraya komisyon başkanı gelir, bu irade yönünde hareket eder.»

Doğru, aslı budur, gereği de budur. Ancak, her maddeyi iki kere iki dört eder gibi, komisyon iradesini bütün teferruatına kadar hıfzedecek, bunu tam, yüzde yüz komisyonun idaresini temsil edecektir başkan diye de söylemek mümkün değildir. Bu, işin aşığıdır; fakat istisnaî durumlar için bu madde üzerinde büyük ölçüde hassasiyetle arkadaşlarımız duruyorlar.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, ret, bir irade beyanıdır. Ret yetkisini komisyonun başkanına veriyorsunuz. Peki bunun aksine ne? Kabul. Bunu vermiyorsunuz. Yani komisyonu temsil ediyorsa bu başkan, komisyonun başkanı olduğuna göre buna kabul yetkisi de verelim. Yani bir irade beyanını ret şeklinde veriyoruz, fakat kabul şeklinde vermiyoruz. Yani bir yerde komisyon başkanına itimat ediyoruz, bir yerde etmiyoruz. Sayın Sönmez'in ifade ettiği gibi, işlerin süratle çıkmasını biz de arzu ediyoruz. Fakat o zaman ne yapalım? Komisyonumuzun üyelerini burada, yani bizler komisyon üyeleri olarak burada hazır bulunalım, bu fedakârlığı yapalım. Hiç kimse, burada kanunlar günlerce uzasın, efendim komisyona tekrar iade edilsin ve işler uzasın arzusunda değildir. Bizim de samimî dileğimiz budur. Ama eğer ret yetkisini veriyorsak, kabul yetkisini de Başkana vermiyoruz.

Bunun yanında, böyle bir temayül belirirse bir istirhamım oldu, zaten bir önergem de vardır. Bu irade beyanını tek başına yapmasın, bunun yanında başkanvekilini veya hiç olmazsa bir sözcüsü ile birlikte getirelim de oturtalım, diyorum. Komisyonun tamamı oturmadığına göre, sadece başkan burada temsil etmiş olacaktır. Buraya Başkanvekili veya hiç olmazsa bir sözcüyü de birlikte oturtalım da istişare imkânını başkan bulmuş olsun, diyoruz. Yani bu konunun da Yüce Meclise teemmül edilmesini istirham eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Kifayet önergesi gelmiştir, okutuyorum.

Meclis Başkanlığına

Konu aydınlanmıştır, 6 üye konuşmuştur. Müzakerenin kifayetini arz ve teklif ederim.

Amasya
Salih Aygün

MUSA DOĞAN (Kars) — Kifayet aleyhinde söz istiyorum, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Doğan.

MUSA DOĞAN (Kars) — Sayın Başkan, sayının arkadaşlar, görüştüğümüz maddenin, bence tatbikatta bir endişe arzeden durumu vardır.

Mesele esas, anakomasyon 21 kişiden teşekkül ediyor. Şimdi komisyon müzakereleri sırasında birkaç arkadaş muhalefet şerhlerini beyan ederler ve muhalif olurlar. Birkaç arkadaş da orada fikrini açıklamaz, imza etse dahi Heyeti Umumiyyede bu mevzu görüşüldüğü zaman bir muhalefet arzusu duyar. Bu arkadaşlardan 7 kişi komisyonda yer aldılar. Şimdi, biz burada reddini veya iadesini öngörebiliriz. Komisyon başkanı veya sözcüsü veya tevkil ettiği kimse ya reddini veya iadesini isteyecektir. Bunun için de bir istişare lâzımdır. Kabul için bir istişarede bulunacaktır. İstişarede, 7 komisyon üyesi metne muhaliftir. Komisyon başkanın bu konuda fikrine muhaliftir. O vakit durum ne olacaktır? Bunun bir vuzuha kavuşması lâzımdır, bence.

Bu bakımdan kifayetin aleyhinde rey vermenizi rica eder, saygılar sunarım, efendim.

BAŞKAN — Kifayeti oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kifayet kabul edilmiştir.

Madde ile ilgili önergeler vardır, okutuyorum.

(Sayın Başkanlığa)

Görüşülmekte olan İftüzük teklifinin 46 ncı maddesinin komisyona iadesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

İzmir

Burhanettin Asutay

Sayın Başkanlığa

46. ncı maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini öneririm, saygılarımla.

Ordu

Memduh Eksi

«Komisyonlar, Genel Kurulda Başkan veya Başkanvekili ile o konu için seçilmiş özel sözcü veya sözcüler tarafından temsil olunurlar.»

Sayın Başkanlığa

Görüştüğümüz İftüzüğün :

1. Madde 46 nın 6 ncı satırındaki «komisyon üyelerinden komisyon toplantı yeter

sayısı kadar komisyon sıralarında yer almamışlarsa» cümlesinin metinden çıkarılmasını,

2. 10 ncü satırındaki «önergelerin reddinden» sonra «kabulünü kelimelerinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Konya

Baha Müderrisoğlu

Sayın Başkanlığa

46 ncı maddenin 2 ncı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Nevşehir

Hüsamettin Başer

«Madde 46. — Komisyon başkanı veya başkanvekili veya sözcü komisyonu temsil eder. Tadiş teklifine iştirak ettiğini veya etmediğini açıkça belirtir.»

Sayın Başkanlığa

Tasarının 46 ncı maddesinin 2 ncı fıkrasının aşağıdaki şekilde düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Ankara

Şinasi Özdenoğlu

«Komisyon sıralarında, toplantı yeter sayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almamışsa, komisyon temsileisi; komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini kabulünü veya komisyona iadesini isteyebilir.»

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan İftüzük teklifinin 46 ncı maddesine aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

İzmir

Burhanettin Asutay

«Madde 46. — Komisyon üyelerinin karar çoğunluğunun imzasını taşımayan değiştirme veya fıkra eklemeyi sağlayacak teklifte bulunulamaz.»

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık derecesine göre işleme koyacağım.

Yalnız, müzakerenin ve verilecek kararların tam bir vuzuh içinde olmasını, tam bir rahatlık içinde isabetle verilmesini teminen, izin verirseniz herhangi bir şekilde taraf - maraf veya şuraya - buraya gibi bir fikir değil, mevcut durumu yansıtmak için tekrar ifade etmek mecburiyetindeyim.

Halen tatbik etmekte olduğumuz 44 ncü maddenin 2 ncı fıkrasında da bu «çoğunluk» terimi geçiyor. «Nisap bulunmadığı takdirde» nisap yerine arkadaşlarımız yeni sözcükleri kullanmışlar «Yeter - sayısı kadari komisyon sıralarında yer almamışlarsa» terimini kullanmışlardır. Bizim şuradaki karşılaştırmadan edindiğimiz sonuç, yalnız komisyonun sıralarda, ama bu mevcut mevzuat kâfi gelmeyebilir, üyeler eksik görebilirler, mevcut tatbikatımızı yeterli bulmuş olabilirler. Yeni tedvin şeklini bu önerileriyle getirmiş olurlar, O, sayanı hürmettir tabi. Ama mevcut uyguladığımız sistemle, yeni gelen tüzük arasında bir fark olup olmadığının bilinmesi için ifade ediyorum.

Biraz evvel de ifade ettiğim gibi mevcut metin üyelere de bu hakkı tanıyor. Bu metin şimdiki metin yalnız başkan, sözcü, başkanvekiline bu hakkı tanıyor. Bizim çıkardığımız sonuç, matematiksel olarak bu. Onun dışında bir mütalâa beyan etmiyorum.

İzin verirseniz, önergeleri aykırılık derecesine göre işleme koyacağım.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Sayın Başkan müsaade buyurur musunuz, bir sual sormak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Sayın Başkan, burada ret veya kabul edecek kişinin kim olduğunun komisyon başkanı tarafından ifade edilmesini rica ediyorum. Çünkü, başkan, sözcü, başkanvekili aralarında bu söz hakkı kime aittir. Bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Aygün, maddede var ya. Madde var, sorayım mı ısrar ediyor musunuz? Maddede o var.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Sayın Başkan, var ama komisyon başkanı tarafından teyit edilmesini rica ediyorum. Açıklık gelmiş olsun.

BAŞKAN — Peki efendim, teyit ettireyim.

Sayın Komisyon, buyurun.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, komisyon başkanı, başkanvekili ve sözcüsü aynı zamanda komisyon sıralarında oturlarsa, komisyon başkanına aittir. Ondan sonra komisyon, başkanvekiline aittir, sonra sözcüye aittir, komisyon adına beyanda bulunmak işi.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Tamam efendim.

BAŞKAN — Aralarındaki sırayı ifade ettiler.

Sayın Asutayın önergesini tekrar okutuyorum.

(İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay'ın, 46 ncı maddenin komisyona iadesini isteyen önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon, iade teklifine katılıyor musunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor, Genel Kurulun tasvibine sunuyorum önergeyi, Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum.

(Ordu Milletvekili Memduh Ekşi'nin önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Sayın Ekşi, bu 46 ncı madde iki fıkradır, takdir edersiniz, her iki fıkranın yerine mi?..

MEMDUH EKŞİ (Kars) — Sayın Başkan, 1 ncı fıkrayla ilgilidir.

BAŞKAN — O, sarahat yok da onun için teyit etmek istedim.

Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz, efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(Konya Milletvekili Baha Müderrisoğlu'nun önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Komisyon bu önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor, önergeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum.

(Nevşehir Milletvekili Hüsamettin Başer'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Sual.

BAŞKAN — Buyurun.

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Komisyon iştirak etmiyorum diyor, Umumi Heyet kabul ediyor, Başkan soruyor filhal katılıyor musunuz diyor, katılıyorum diyor, iş bitiyor. Bu ne olacak?

BAŞKAN — Bir cevabınız var mı efendim? Buyurun.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Genel Kurulun bir önergeyi kabulü, komisyona sadece dikkate alma yetkisi verir, dikkate alma kaydıyla komisyon alır müzakeresini yapar, tekrar getirir Genel Kurulun huzuruna.

BAŞKAN — Mevcut tatbikat, 119 ncu maddede takdir edersiniz, nazarı dikkate alınması, nazarı mütalâaya alınması şeklinde karar alıyoruz; komisyon arzu ederse alıyor mütalâaya, müzakere ediyor bir kararla geliyor ret veya kabul şeklinde. Veyahutta o anda filhal katıldığını da beyan ediyor. Kanımca o filhal katılmada da, daha evvelki önergenin değişikliğini kabul edici nitelikteki katılma gibi itiraz vuku bulduğu takdirde nisabın olmadığı hususu tebeyün ettiği takdirde rapor veya nisabın olduğu hususunun teminiyle filhal katılma kendiliğinden hüküm ifade edici vasıf kazanıyor. Yani evvelki tatbikata uygun, ona paralel oluyor.

MEHMET ŞEMSETTİN SÖNMEZ (Eskişehir) — Şimdi edemeyecek mi efendim?

AHMET SAKIP HİÇERİMEZ (Ankara) — Edemeyecek tabi.

BAŞKAN — Halihazır tatbikata paralel bir hüküm getiriliyor. Bilmem arz edebildim mi?..

Komisyon katılmadığını ifade ettiler.

'Sayın Başer'in önergesini tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

'Sayın Özdenoğlu, sizin öneriniz de aynı nitelikte. «Kabulünü, reddini veya komisyona iadesini isteyebilir» şeklinde...

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Sayın Başkan, burada o fikri savunduk, gayet tabii öyle açıklamam gerekir.

BAŞKAN — Önergeniz de öyle,

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Müsaade ederseniz buradan açıklayayım.

Kürsüden de arz ettiğim gibi, Türkçe gramer kaidelerine uygun değildir, yanlış yazılmıştır yalnızca onu düzelttik. Komisyon o düzelttiği şekliyle mutabakat halindedir. Yalnız komisyon fikrime karşıdır. Ve ben de komisyona iadeye taraftarım; kabul, ret ya da...

BAŞKAN — Redaksiyon konusunu mu oylamamı istiyorsunuz?

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — O itibarla, meseleyi önce halledin, kabul ret; ondan sonra metne katılıyoruz zaten Sayın Başkanım. Yeni metne, yani ifade tarzına katılıyorum. Fikir olarak Komisyonun karşısındayız.

BAŞKAN — Sayın Özdenoğlu'nun önergesini okutuyorum efendim.

(Ankara Milletvekili Şinasi Özdenoğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — İştirak ettiğini, yahut sizin ifadelerinizle kabulünü, kabul ettiği hususundaki irade serbestisini, biraz evvel Sayın Başer'in önergesi reddedilmek suretiyle Genel Kurulca kabul edildi. Yani hiçbir komisyon mevcut getirdiği metni savunmanın dışında bir irade izharına yetkili değil. Tamam şimdi kalıyor...

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — «Ret kabul, ya da komisyona iadesi» hükmüne kadar olan kısmı tamam. Maddenin tedvin kısmında bariz hata var.

BAŞKAN — Maddenin yeniden tedvin kısmı kalıyor.

Bu «kabul» hususundaki talebiniz haricinde kalan tedvin hususunda önerisinde ısrar ediyor Sayın Özdenoğlu...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Tekrar okunmasını, «kabulü» olmamak kaydıyla tekrar okunmasını istirham ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — «Önergelerin reddini», «kabulünü» kaldırıyoruz öyleyse, okutmuyorum o «kabulünü». Onu biraz evvel oylanıp reddedildiği için okutmuyorum. «Önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir» sonuç bu oluyor Sayın Özdenoğlu.

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — O zaman fikrimden dönmüş oluyorum; onu yapmam.

BAŞKAN — Hayır, aneak bunu oylatabilirim.

ŞİNASI ÖZDENOĞLU (Ankara) — Müsaade buyurun Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Başka imkânımız yok efendim, biraz evvel reddedildi Sayın Özdenoğlu; biraz evvel Sayın Başer'in önergesiyle.

ŞİNASI ÖZDENOĞLU (Ankara) — Efendim, redaksiyonun oylanmasını istirham ediyorum.

BAŞKAN — Redaksiyonu oylatıyorum, yalnız bir tek sözeüğü çıkartıyorum, «kabulünü» çıkartıyorum. Komisyon başkanına veya temsilcisine kabul yetkisini çıkartıyorum. Bu haliyle...

ŞİNASI ÖZDENOĞLU (Ankara) — O zaman mesele yok, gayet tabii kabul ediyorum efendim gayet tabii.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Sayın Başkan, istikbal için bir sualim olabilir mi efendim?

BAŞKAN — Buyurun.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Efendim, bu «kabul» içinde mânayı değiştirmeyen, ama ifade edilir derken, yani redaksiyonu değiştiren ve mânâ değiştirmeden yapan önergelere de evet diyebilir mi komisyon?

BAŞKAN — Onlar maddî hatalar, halen tatbik ediyoruz.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Maddî hata değil efendim, şimdi olduğu gibi.

BAŞKAN — Mânayı değiştirmeyen...

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Mânayı değiştirmeyen; fakat redaksiyonu daha düzelten bir ifadeyi.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, mühim olan komisyonun fikrini müdafaadır. Redaksiyonda görülecek hatalar için, maddî hatalar için redaksiyon düzeltmeleri için, mânâ değiştirmek kaydıyla komisyon beyanda bulunabilir.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Bunun açıklığa kavuşması istikbal için faydalı olur.

BAŞKAN — Tamam efendim, beyanda bulundular.

Sayın Özdenoğlu'nun biraz evvel okuttuğu önergesini, yalnız redaksiyonu değiştirici yönüyle Genel Kurulun tasvibine sunacağım. Komisyon yalnız bu kısma katılmış bulunuyor,

«kabulüne» sözeüğünü çıkarttık; onun yerine sonu şöyle tamamlanıyor :

«Önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.» Bu ikinci fıkranın sonu böyle tamamlanıyor.

Bu öneriyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler...

İL CAVİT OKYAYUZ (İçel) — Maddede var zaten Sayın Başkan.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Var efendim, var; ama ıslah ediyorsunuz.

BAŞKAN — Aynen var efendim, redaksiyon bakımından bir değişiklik getiriyor. Madde nin mânası aynı.

Bir daha tekrarlıyorum. Lütfen kabul edenler bir daha işaret etsinler... Oylamayı tekrarlayacağım, lütfen.

Önergeyi kabul buyuranlar işaret buyursunlar lütfen... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde ile ilgili son bir önerge var, okutup müzakereyi keseceğim.

(İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu bu önergeye?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET AKÇALI (Adana) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Önergeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

46 ncı maddenin ikinci fıkrasını değiştiren metni tekrar önergeden okuyorum.

«Komisyon sıralarında, toplantı yeter sayısının temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almadıkça, komisyon temsilcisi; komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.» İkinci fıkraya bu. Birinci fıkrayı da dinlediniz, aynen.

Bu ikinci fıkrasının, yeniden kabul edilen bu değişik şekliyle 46 ncı maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Açık oy sonuçlarını arz ediyorum.